

Neyðugt við savinnu

Oddagrein

Aftur eitt álit er gjørt um útbúgving, skúla og granskning. Tilsamans eru nógv álit og nógvir frágreiðingar gjordar, men vónandi fær hetta nýggj álit betri byr enn fleiri av teimum undanfarnu álitunum. Bæði um skúla og onnur evni. Tey hava neyvan elvt til tað ætlaða orðaskiftið, og ofta er ov lítið ítökiligt komið burtúr. Og tað er spell, tí nógv orka verður lögð í slík arbeiði, og harafturat kosta tey eisini nógv.

Alt fleiri og fleiri føroyingar ásannað, at tað er tvingandi neyðugt við einum góðum skúla, góðum útbúgvingarmøguleikum og samskipan millum útbúgvingarstovnar og føroyska vinnulívið. Hetta hevur í alt ov stóran mun skortað, og tíverri hevur hugurin fyrri tí útbúgving, sum hevur beinleiðis samband við høvuðsvinnu okkara, verið ov lítil. Hugsað verður Fiskivinnuskúlan, sum partvist ikki hevur havt nóg stóra tilgongd, og sum partvist ikki hevur fingið serligar umstøður frá politiska myndugleikanum

Tað nýggja álit leggur dent á spurningin um útbúgving, vinnulív og granskning. Granskningin í Føroyum er ikki rættiliga umfevnandi, og tað almenna rindar ta granskning, sum er í dag. Í øðrum londum fíggja vinnulívið stóran part av granskningini. Í Íslandi - sum er ein fyrimynd hjá nógvum av okkum - rindar vinnulívið heili 35 prosent av tí peningamongd, sum verður brúkt til granskning. Í Føroyum hevur størsti parturin ið á knøunum í mong ár, so neyvan er nógvur peningur at heinta har, men vónandi verður føroyska vinnulívið meiri kapitalterkt, so tað fær ráð til at fíggja granskning, eins og vinnulívið sær tað neyðuga í, at tað verður granskað.

Á summum økjum hava vit verið framm- arliga. T.d. útfluttu vit elektroniskar skipanir, sum vóru ætlaðar til stýringina á fiskavirkjum, fyrri skjótt fleiri árum síðani, men so kom stígur í. KT-vinna og fiskivinna eru júst øki, har vit áttu at lagt alla orku í, bæði viðvíkjandi útbúgving og granskning.

Men tá hetta er sagt, so skal leggjast afturat, at so er eisini neyðugt at fáa útbúgvingar- og skúlaverkið at "koyra betri". Allar trætirnar og allar trupulleikarnar innan hetta økið tað seinasta økið, fremur ikki júst álit á føroyska skúla- og útbúgvingarverkið, ella teir politikkarar, sum hava ábyrgdina á hesum øki. Hesin trupulleikar hava brotið meiri niður, enn teir hava eggjað til nýhugsan. Vend má koma í, og vónandi verður orðaskiftið á tingi og í fjølmiðlunum fruktagott. **Sosialurin**

Viðmerking:

Tórshavnar Býráð bryggjar sjálv

Tað er eitt undantak, at Tórshavnar Býráð fylgir galdandi lóg. Hetta viðgongur tekniski stjórn á býráðnum, Marius Müller. Samstundis bendir einki á at mannagongdin skal broytast. Boðini koma í sambandi við, at eg hevði biðið um innlit í eitt mál, sum býráðið hevur viðgjørt.

Ein og hvør hevur rætt til innlit í fyrisingina, og harvið eisini virksemið hjá kommununum. Hetta er ásett í lógtingslóg nr. 133, frá 10.06.1993. Tað var henda rættin eg visti til, tá eg tíðliga í vár bað um innlit í eitt byggimál, sum graml hevur verið um, ikki var sum tað átti. Eg trúgvi ikki leysasøgum, og tí vildi eg hava sjón fyrri søgn.

Eg frætti einki frá býráðnum í longri tíð, men í summar fekk eg tó við tógvi stríð útlýggja eitt skjal. Hetta eina skjalið kundi tó hvorki vátta ella avsanna nakra leysasøgu, og eg bað tí beinanvegin um at fáa øll skjól í málinum send, soleiðis sum lógin um innlit heimilur. Rúm tíð gekk og eg hoyrði einki aftur. Fyri uml. einum mánaði síðani sendi eg so enn eitt bræv til býráðið og hótti nú við at fara til Landsstýrið við málunum, um eg ikki fekk tær sømdir eg havi rætt til.

Í dag fekk eg so bræv frá Tórshavnar Býráð. Í brævinum var, saman við skjølum

í óluku byggimálinum, skrivið frá Mariusi Müller, har tað stendur, at býráðið *hesa ferð, sum eitt undantak, hevur valt at fylgja lógini um innlit, og tiskil útlýggjar ar mæ umbidnu skjolini.*

Eg veit ikki, hvussu onnur hava tað, men eg verið altíð illgrunasamur, tá fólk ikki vilja svara mæ uppá okkurt eg spyrji tey um. Men hesum er helst einki løgi í. Tá pápin spyr sonin hvar hann hevur verið, og sonurin antin als ikki svarar, ella svarar illa aftur: "Tað rakar ikki teg" ella "Tað sigi eg ikki fyrri tær", ja so er gitin gáta. Drongurin hevur verið onkustaðni, sum hann ikki skal. Hví skuldi hann annars dult fyrri hvar hann hevur verið?

Tað er eyðsæð, at um samskiptið millum feðgarnar verður merkt av, at sonurin hevur loyndarmál fyrri pápanum, so verður so sum so við opinleikanum ímillum teir báðar. Sonurin roynir at krógva sannleikan fyrri pápanum, og pápin roynir kanska at lumpa sonin til at fortala seg. Tá teir báðir nú ikki kunnu lita á hvønn annan, so verður trupult hjá teimum at vera felags um nakad.

Opinleiki er fortreytin fyrri álit ímillum fólk. Og álit er fortreytin fyrri samstarvi. Tað átti at verið rættiliga sjálvsagt at almennir myndugleikar samstarvaðu við borgarnar. Men soleiðis

er tíverri ikki í Føroyum. Roynir vísa, at almennu myndugleikarnir hava tað best, tá teir sleppa at virka í loyndum. Eingin má vita hví hasin fekk byggiloyvi og hasin ikki. Eingin má vita, hví hasin slapp at festa garðin og hasin ikki. Eingin má vita, hví hasin bleiv stjóri og hasin ikki. Dømini eru frá so ymiskum stovnum sum Tórshavnar Býráð, Føroya Járðráð og Arbeiðsloysisskipanini. Og spyrst tú so, hví tú einki kanst fáa at vita, so fært tú heldur einki svar. Hvat skal ein tá annað enn illgita?!

Tað skal sigast, at omanfyrri nevndu stovnamir eftir drúgva togan, og í tveimum førum kærur til Føroya Landsstýrið, útlýggjaðu hvør sín dunga av skjølum. Men tað tyktist mest vera fyrri at siga: "Og halt so kjaft!". Tí felags fyrri skjøl-

ini er, at tey ikki geva svar uppá teir tveir avgerandi spurningarnar: 1) Hvat er farið fram? 2) Hví er avgerðin tikin? Tað ber við øðrum orðum ikki til at gera sær eina mynd av tí einstøku málsviðgerðini út frá teimum útlýggjaðu skjølunum. Í staðin liva leysasøgurnar sítt friska lív, og undirgrava møguleikarnar hjá myndugleikanum at virka effektivt. Hví skulu tú og eg vera trúgv imóti tí, sum almenna fyrisingin áleggur okkum, tá vit ikki kunnu fáa trygd fyrri um nakad skil er á arbeiðslagnum hjá fyrisingini?

Støðan má broytast, tí hon er ódemokratisk. Embætisfólkini mugu fáast at skilja, at tey eru til fyrri borgaran og ikki ódvugt. Ein máti er at seta ein lógtingsins umboðsmann, sum kann hava eftirlit við fyrisingini. Umboðsmaðurin er eitt bolverk ímillum borgaran og fyrisingina, og hann hevði við teimum røttu heimildunum kunna tryggja borgarunum eina rættvissa og rímliga viðferð.

Síðst men ikki minst kundi umboðsmaðurin verið við til at tryggja, at heimagjördu lógirnar hjá Tórshavnar Býráð blivu skiftar út við tær, sum Føroya Løgting hevur samtykt.

18.11.1999
Jóanes N. Dalsgaard

Sjónleikurin eitt dukkuheim

Mikkjal Helmsdal, sum er stjóri fyrri Nordens Institut á Álandi, er projektleiðari fyrri Álenska/Norðurlenska Roynardateatrið.

Hetta teatrið kemur nú í november á Føroyafer fyrri at framføra kenda sjónleikin hjá Henrik Ibsen: »Eitt dukkuheim«.

Í hesum leiki eru allir sjónleikarnir álendskir, meðan instruktørur, scenografur og onnur fakfólk eru úr øðrum Norðanlondum.

Hesi hava stuðlað álenska sjónleikinum »Eitt dukkuheim«: Nordisk Kulturfond, Teater og Dans i Norden, Álands Kulturdelegation, Kulturfonden Island/Finland og Letterstedtska Föreningen.

Hesi spela við í »Einum dukkuheimi«:

Torvald Helmar, sakførari - Pekka Sonck

Nora, kona Helmer - Gun Sjöroos

Rank, lækni - Ulf Weman

Frú Linde - Annelie Åkerblom

Krogstad, sakførari - Matts Stenlund

Anne-Marie, barnagenta

Álenska/Norðurlenska Roynardateatrið kemur til Føroya at framføra leikin »Eitt dukkuheim« hjá Henrik Ibsen

hjá Helmer húskinum - Inga-Britt Wiktorsson.

Leiktjóri er Thórhallur Sigurðsson, Ísland.

Leikurin varir í u mleið 2

tímar. Ein stuttur steðgur er eftir 2. akt.

Tað verða 2 sýningar í Føroyum. Tann fyrra verður í Atlantic Bio í Klaksvík

mánadagin 22. november

1999 kl. 19.30 og hin seinna

í Norðurlandahúsinum miku-

dagdagin 24. november 1999 kl.

19.30.